

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnishču mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnishču. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnishču: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. Dopolni se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju 10- pust. — Za odgovor je priložiti ime in mesto. — Telefon številka 118.

Pred odločilnim trenutkom.

PISMO IZ BELGRADA.

Belgrad, 29. V. (11. VI.)

»Vse si nam dal, o Gospod, kar si nam mogel dati, ali brez nas samih ti nas ne moreš rešiti!«

Svetopisemski psalm.

Narodno-politična neodvisnost.

Nesporno je, da je rešitev — ne samo balkanskega, ampak tudi zahodnega — vprašanja v rokah balkanske zveze, ker si ne moremo misliti, da bi vsa ta vprašanja mogla rešiti ena država, pa naj bi to bila Velika Srbija, Velika Bolgarska, ali pa — če bi se zgodil čudež — celo Velika Avstrija.

Ze leta 1718. mislilo se je, da si je Avstrija naložila nalogo »osvoboditi« balkansko rajo izpod turškega jarma, ko je razširila — s pomočjo princ Evgena Savojskega — svoje meje celo tja do Niša.

A dalekovidni Srbi so takoj spoznali »kam pes tace moli« in so se uprli z zobmi in nohti takemu »osvobojevanju«, v svesti si, da bi prišli le z »dežja pod kap«.

Srbski parijarhi in bolgarski metropolit izrazili so svoje želje, da so pripravljene balkanski kristjani odreči se svoje narodne pravoslavne vere in prestopiti v katoličanstvo, ako jih Avstrija osvobodí in jim prepusti popolno politično neodvisnost, povrni vsi jim sočasno Valahijo, Banat, Bačko, Belgrad, Smederevo in druge srbske kraje pod avtonomno politično oblast.

A »katoliška« Avstrija ni hotela o tem ničesar slišati in je mislila celo nadaljevati svoje osvobodilno delo na Balkanu.

Srbstvo ni imelo dovolj moči, da ustavi avstrijsko prodiranje in je hotelo drago odkupiti zlato politično svobodo z izgubo verske svobode.

No, leta 1739., po belgrajskem miru, postala je Avstrija antipod Rusije. Interesi teh dveh držav so se tedaj začeli križati na vzhodu in ruski general Minih je prisilil Avstrijo, da je odstopila Srbiji vse one kraje, ki so danes v srbski državi, vse ostalo pa si je obdržala zase.

Ta primer naj zadostuje, da je politična in narodna neodvisnost oni najvišji smoter, h kateremu streme vsi narodi in za katero se žrtvuje vse — pa tudi najdražje — na svetu.

Balkanska zveza.

Vih tega moramo gledati na balkansko zvezo povsem iz drugega stališča.

Mislimo si mesto balkanske zveze kako drugo državo, ki je izvajala osvobodilno balkanskih Slovanov izpod turškega jarma.

Čim je ta država izvršila svojo dolžnost, katero si je nesebično in radovoljno naložila, bi ta država lahko zopet odstopila in prepustila sad svojega nesebičnega truda samemu sebi po tišti znani: »Der Mohr hat seine Pflicht getan, der Mohr kann gehen.«

Vendar temu ni tako.

Starši bi na ta način lahko prepustili novorojenca svoji usodi, čim so mu dali življenje, oni bi že s tem izvršili svojo dolžnost in dete naj skrbi samo za svojo bodočnost.

Balkanska zveza ni tedaj cilj sebe same, pač pa le sredstvo, ki je izšlo iz onih, ki so se hoteli osvoboditi. Brez volje balkanskih Slovanov bi ne bilo osvobodjenja.

Rešitev njihovega problema leži tedaj v njih samih.

Balkanska zveza izvajala jim je v pravkar minuli vojni le golo življenje, ni pa jim še dala sposobnosti za nadaljni razvoj.

Ako je bila potrebna balkanska zveza, da se razbije fiktivna enotnost turškega carstva, ni še rečeno s tem, da je glavna naloga zveze končana in je sedaj nepotrebna ista energija in moč — v neizpremenjeni obliki — tudi za bodočnost.

Balkanska zveza mora obstajati tudi nadalje vse dotlej, dokler vsi njeni deli ne dosežejo polnoletnosti.

Ako le en del zapusti svojo pravo, naravno mater — zvezo, razbije dedščino, sam pa propade za vedno pod jeroštvo — tujca in prej ali slej potegne za seboj tudi svoje brate in zada smrten udarec zvezi, ki mu je dala življenje.

Velika Bolgarija.

Niti Kristus ni mogel delati čudežev v svoji domovini radi Galileje, ki mu niso hoteli verovati.

Kako se tedaj more zahtevati od Srbov, da žrtvujejo svojo ekonom. in politično neodvisnost za balkansko zvezo, ko jim vendar to nič ne pomaga? Bolgari ne verujejo v zvezo, v svoji kratkovidnosti ne vidijo njene potrebe in dero za fantom Velike Bolgarije v lastno propast.

Med balkansko zvezo in Veliko Bolgarijo ne more biti kompromisa, to sta dva polna, ki si eden drugemu nasprotujeta.

Balkanski zvezl je naloga dovršiti do kraja osvobodilne vse delov iz politične, gospodarske in kulturne odvisnosti. Velika Bolgarija pa stremi za hegemonijo, za nadvlado onih, ki so se z njo vred bojevali za skupno in posamezno neodvisnost.

Ravno v tem vidimo neiskrenost bolgarske politike, ko zahteva junktim med balkansko zvezo in Veliko Bolgarijo, da si mora vedeti, da je oboje nemogoče vse dotlej, dokler niso tudi ostali člani polnoletni.

S tem še ni rečeno, da so Bolgariji dani vsi predpogoji za samostojen in neodvisen razvoj, ravno na-

sprotno, dejanja njena govore, da obrača smer svoje politike v smislu Slovanstvu sovražnih vplivov, ki jo bodo prej ali slej popolnoma omamili in podjarmili.

Ravno vsled tega je v interesu, ne samo Srbije in balkanskih Slovanov, pač pa celokupnega Jugoslovanstva, da varuje ugled balkanske zveze in odvrne od balkanskih Slovanov sum, češ, da jim je lakomnost in želja po osvajanju tujih narodnosti diktirala balkansko zvezo.

To je sveta in sakrosančna dolžnost Srbije, da napne vse sile, da vzdrži na Balkanu prejšnje ravnotežje, da potisne Bolgare v one meje, v katerih so balkanski narodi v neodvisnemu razvoju balkanskih narodnosti neškodljivi.

Srbsko - bolgarska vojna.

Ako pride do vojne, kar je negotovo, bo ta vojna le boj proti bolgarski nespameti, dasi moramo iz stališča humanitete vsako klanje najodločnejše obsojati.

Ker pa sem prepričan, da se bo vročernost in krvoločnost Bolgarov ohladila le v potokih srbsko-bolgarske krvi in v svesti si, da je mirno reševanje važnih vprašanj nemogoče na Orientu brez krvi, bo ta vojna opravičljiva in razumljiva.

Ta bratomorna vojna bo poslednja etapa na pohodu k lepši in skupni bodočnosti balkanskih Slovanov.

Iz skupne medsebojne prelite krvi mora vzkliti v novi generaciji trajno prijateljstvo in izbrisati vse žalostne spemine iz preteklosti.

Srbsko-bolgarska vojna bo boj proti tujim vplivom, posebejnih v princu Koburškem, sedanjem bolgarskem kralju Ferdinandu in ubogi bolgarski narod bo moral s krvjo plačevati domišljavost nahujskanih činitelev v usodi Bolgarske.

Ako Bolgarska noče rešilne roke balkanske zveze, katere dolžnost bo

postopno in z vsemi svojimi člani vzporedno razvijanje pospeševati po načelu: enakost med enakimi, potem ji pač ni pomoči in Kristus je zastoj umiral na križu za odpustanje grehov.

Upravičeno lahko vzkliknejo Bolgari v slovo balkanski zvezi:

»Vse si nam dala, o zveza, kar si nam mogla doslej dati, ali brez nas samih ti nas ne moreš rešiti ponovnega robstva!«

Komu je potrebna balkanska zveza?

Bolgari niso v stanu hladno razpravljati svojo politiko in zagovarjajo svojo politiko s tem, kar jim pač prinese »slna na jezik.« češ, Srbiji edino je potrebna balkanska zveza.

Ti ljudje pozabljajo na vsak čut pravičnosti in pri tem seveda tudi na svojo korist.

Srbski narod je še enkrat večji kot bolgarski in tudi kulturno in gospodarsko doseplejši in vendar je njegova politična svoboda za polovico manjša od Bolgarov. Dočim so Bolgari danes popolnoma zjedinjeni in imajo poleg tega v svoji državi skoraj tretjine nebolgarskega prebivalstva, živi Srbija obkoljena od vseh strani od samih sovražnikov.

Ako Bolgarija v svoji zaslepljenosti izda Srbijo na milost in nemilost njenim sovražnikom, naj se pripravi Bolgarska, da ne bo dolgo trajalo, ko bo tudi njeni neodvisnosti zapel mrtvaški zvonec.

Srbiji tedaj ne bo težko ponovno osvoboditi se iz suženjstva z lastno močjo narodnega idealizma in požrtvovalnosti, kar se — žal — od malega bolgarskega naroda ne more pričakovati in kdo ve ali se ne bodo v bodočnosti vloge zamenjale. V tem slučaju naj se Bolgarska ne čudi, ako se ji bo vračalo z enako mero.

Od srbskega naroda, ki tvori vsled svoje ugodne lege posredovalen element med zapadno in vzhodno

Šišenski Neptun in vodovodna zadruga.

Geslo:

Ljubim te kot jamstvo
sovražim te kot članstvo.

kulturo, more Bolgarska kulturno in gospodarsko črpiti novih moči za svoje življenje.

To je pa mogoče le tedaj, ako bodo Srbiji dani povoljni pogoji za uspešen in neodvisen vsestranski razvoj.

Srbija ne želi nadvlade, kar je jasno pokazala s sporno pogodbo, ko se je odrekla Macedonije, dasi ima do nje isto pravico, samo zato, da uresniči osvobodilne svojih bratov, sebi pa pridobi neodvisni državi in svojemu narodu dostojno mesto ne le na Balkanu, pač pa tudi v Evropi.

Ta blaga njena misel se ni uresničila z ozirom na obnašanje Bolgarov, ki jo niti diplomatsko niso hoteli podpirati v obrambi njenih napadenih interesov.

In danes naj bi Srbija prepustila od nje zavzeto turško ozemlje Bol-

Za birmo dobite pri H. SUTTNER

: tvrdki :

Mestni trg št. 25

in sv. Petra cesta 8

najcenejše in najboljše

: ure, verižice itd. :

Lastna protokolirana tovarna ur
:: v Švici ::

Lastna protokolirana tovarna ur
:: v Švici ::

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

»Rekla sem, da privedem v park pet oboroženih mož,« je dejala z nasmehom. »Z mano vred nas je šest. In česa ne premore šest odločnih ljudi, ki so pripravljeni umreti! Ah, ko bi vedeli, koliko moči da človeku to, da je pripravljen umreti!«

Margentina jo je gledala z obudovanjem, ki se je družilo z grozo. Zdelo se ji je povsem naravno, da vidi Magdaleno Feronovo v moški obleki.

»Pojdite z mano,« je dejala Magdalena. »Kako je z vašo rano?«

»Niti ne čutim je!«

Magdalena je stopila na prosto, in Margentina je šla za njo.

Zavila je takoj proti skritim vratom.

Svoje bodalo je držala v roki. Toda ni ji ga bilo treba rabiti.

Ura je bila udarila deset, ko je dospela do drevesne skupine, od koder je opazovala prejšnjo noč vedne straže.

»Ne genite se od tod!« je šepnila Margentinu v uho.

Ta ji je stisnila roko v znak, da jo uboga.

Zdaj je stopila Magdalena naravnost proti stražniku; ne le, da ni

pazila, da je ne bi zapazil — še pomnožila je slišnost svojih korakov.

»Stoj!« je kriknil vojak.

»Oficir!« je odgovorila Magdalena, kakor prejšnji večer.

In šla je dalje proti stražniku, ki jo je pustil priti bliže, misleč, da je v resnici oficir ki mu hoče sporočiti kako povelje.

Ko pa je stala pred njim, so ga očividno popadli dvomi, zakaj nastavlja svojo helepardo.

»Prijatelj,« je dejala Magdalena in odrinila orožje z malomarno gesto, »kaj bi rekli, če vam ponudim tisoč liver...«

»Rekel bi, da mi jih ponujate nedvomno zato, da se izneverim svoji dolžnosti. Odstranite se, gospod oficir...«

»Tisoč liver, ako molčite samo eno uro, naj se zgodi karkoli.«

»Proč!« je odgovoril vojak.

»Drugače vas aretiram, če ste prav oficir!«

»Hotela sem poskusiti drugo sredstvo,« je sikhnila Magdalena, »če pa nočeš drugače — ná!«

V tem hipu je planila na vojaka in mu porinila svoje bodalo v grlo.

Vojak je padel kakor gruda.

»Sam si je kriv!« je zamrmrala Magdalena, nekoliko blede...

»Sicer pa utegne okrevati!«

To rekla se je obrnila proti vratom.

Zdajci pa je zagledala v dalji luč, ki se je zibala in se pomikala proti njej.

Hkrati se je oglašil stražnji klic.

»Ako tukaj nihče ne ponovi stražnjega klica,« je pomislila Magdalena s tesnobo v srcu, »je vse izgubljeno! In tam — tam prihaja okrožnica! Ako ta okrožnica ne najde pred vratj straže...«

Stražnji klic se je bližal od stražarja do stražarja.

Preteklo je par kratkih trenutkov...

Stražnik, ki je stal najbliže malim vratom, to je, dvesto korakov na levo, je ponovil klic.

Magdalena se ni obotavljala...

Nevidna v senci, kjer je stala, se je obrnila proti desni straži in kriknila:

»Straža, ču-vaj!...«

V naslednjem trenutku je slišala vojaka ponoviti klic, ki se je oddaljil zamiraje ob parkovnem obzidju.

»Eno je opravljeno!« je zamrmrala Magdalena.

Mala luč se je bližala bolj in bolj. Bila je očividno okrožnica.

V par minutah bo tu! Videla bo truplo ubitega vojaka... Hrup se dvigne po vsem parku...

Magdalena se je naglo sklonila k mrliču, prijala ga za noge in ga zaylekla v grmovje, kjer je bila pustila Margentino.

Tam mu je spretno snela plašč in se zavila vanj.

Pokrila se je tudi z njegovo težko čelado.

Nato je vzela še njegovo haleparto, vrnila se k vratom in začela

stopati počasi sem ter tja, ne da bi se preveč oddaljila.

Dve minuti nato je bila okrožnica pri njej.

Tvorili so jo štirje arkebuzirji, eden seržant in mož, ki je nosil svetilko.

»Stražite dobro!« je vzkliknil seržant mimogrede. »In ne oddaljite se od vrat...«

Magdalena je zagodrnjala nekaj nerazumljivega in si oddehnila globoko.

Bala se je bila, da izvrši seržant svoj posel po vseh službenih pravilih, to je, da se ustavi pri njej in jo popraša, kako in kaj.

Na srečo pa je bil ta seržant podoban vsem drugim podčastnikom tistega in poznejših časov: njegova edina skrb je bila, opraviti obhod čim najhitreje in se vrniti nato pomrčat na svojem ležišču.

Luč svetilke, je kmalu izginila v dalji.

Magdalena je tekla poiskat Margentino, prišla jo za roko in jo vlekla naglo proti vratom.

Ko jih je odklenila, je takoj zagledala kočijo.

Istočasno jo je obkolila naša petorica.

»Ena je že tu!« je dejala z veselostjo, ki se je zdela v takšnem trenutku skoraj zlovesčja. Drugo pa si morate vzeti!«

»Žileto!« je zamrmralo dvoje glasov tesnobno.

»Tiho!« je šepnila Magdalena, »drugače nisem porok za nič.«

Osupli so jo ubogali močje.

Magdalena je bila odvedla Margentino h kočiji.

»Stopite noter!« je velela. »Ali mi obljubite, da se ne ganete nikamor?«

»Počakam vas tu!« je odgovorila Margentina trdno.

Onemogla od izgube krvi in bolečin, ki jih je povročila rana, se je spustila brez sil na kočijine blazine.

»A mi na vrt!« je rekla Magdalena.

Vstopili so: srca so jim bila kakor kladiva. Ona pa je mirno zaklenila vrata.

»Vzemite ključ, gospod vitez,« je dejala in pomolela Ragastanu ključ, ki je odpiral vrata. »Tod se vrnete potem na prosto. Jaz ostanem kakor veste... In zdaj — za mano!«

Ubogali so molče. Zdelo se jim je popolnoma naravno, da poslušajo oni — pet mož! — povelja ene same ženske s slepo pokornostjo, Magdalena je rastla pred njihovimi očmi v tej tesnobni minuti do nečuvne veličine; v njej je bil vtelesen angel sovražstva in maščevanja.

Kaj je neki napravila s stražo, ki je morala stati pred vrati?« je zamrmral Ragastan.

Ravno v trenutku, ko si je zastavil to vprašanje, pa mu je zadela nog ob mehak predmet.

Sklonil se je naglo in otipal nekaj mlačnega in vlažnega.

garski, da sama sebi zapre pot do Egejskega morja?

Ne! In stokrat ne!!!

Srbija še ni obupala nad svojo usodo in ji ni treba napraviti samomora.

Balkanska zveza bo začasno suspendirana, a ne odstranjena, ker si ne moremo misliti take bolgarske trmoglavosti, da bi bistvo njihove vratolomne politike tudi v bodoče oviralo iskrene srbsko - bolgarske odnose.

Ogromne žrtve v krvi in denarju obeh narodov bodo odprle Bolgarom oči, da spregledajo in vidijo nastavljen past — tujih mešetarjev in intrigantov.

Srbski Macedonec pa, kateremu odreka Bolgari pravico, da se zjedinijo s svojo državo, pa bo žalostno prepeval ob Vardaru:

»Kraj Vardara stajaše,
sitne puške frijaše...«

Mars.

Mariborski jubilej.

Kadar vstaja cvetna pomlad, kadar prihaja rožni maj, vzdržit narava nalik človeku, ki se je otrese težkih morečih sanj. Vse je oživljeno, vse preveva nova, jaka sila, vse se raduje in povečuje...

Novo življenje vstaja v mogočni rasti, neizbravljene sile teže naprej, naprej preko številne, mogočne zaščite. Ovire padajo za ovirami. Za in pred njimi pa rase novo življenje! In njemu poje vse naokrog iz tišoč in tisoč grl, iz cvetnih poljan, iz šumečih gozdov, iz mogočnega valovanja voda, iz duše človeške, silen, neodoljiv:

»Hosana!«

Petindvajsetkrat je vstala pomlad nad mariborskimi Slovenci od ogorčenja dne, ko so narodnim svojim yzorom zgradili novo trdnjavo, postavili nenasičenemu, vedno prodirajočemu germanstvu nov jez: Moško podružnico Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Vedno hujši je postal pritisk, vedno večja je bila nevarnost za obstoj mariborskih Slovencev, kajti od onih časov sem, ko so se pojavile prve razlike narodnostnih idej v Mariboru, je bilo nemstvo in posiljenost v vsem silami na delu, osvoboditi si čim le mogoče veliko število onih nezavednih slojev — sebi v večno sramoto! — v katerih je zamrl spomin na uro rojstva, bodisi, ker jim je bil zasiguran kot pomencem prijetnejši družabni obstanek, bodisi, ker jim je kazalo odpadništvo več — dobička. A kakor že koli! Vsemu temu je bilo treba priti v okom in ustanovila se je podružnica — prva — C. M. D., kateri sta potem sledili še dve, ženska in železničarska.

Leta 1888 je začela podružnica pod vodstvom svojega predsednika, stolnega vikarja Frana Borsečnika, svoje narodno delo. V njej se je zbralo kolikor toliko častno število mariborskih Slovencev, v katerih vseh je živela želja, odbijati potuljenosti naval nemštva, reševati po možnosti one, ki so odpadli in — braniti pred nadaljnjim odpadništvom one, ki so še vztrajali. Napor v tem smislu so postajali vedno večji in od leta do leta je postalo tudi število narodnih borcev vedno večje in že pod drugim svojim predsednikom dr. Jernejem Glančnikom (od leta 1891 do 1893) je štela podružnica lepo število članov vseh slojev. Tretjemu podružničnemu predsedniku, dr. Antonu Medvedu, c. kr. gimnazijskemu profesorju v Mariboru, pa je bilo dano, da si je v dolgih letih svojega predsedovanja (od leta 1893 do 1910) zbral naravnost ogromno armado. Njegova nikdar uklopljivi duh, njegova mravljična marljivost, ki oba nista poznala nikakih ovir, sta dvignila podružnično delo na ono višino, ki jo zavzema danes. Vemo, da govorimo vsem iz srca, če mu kličemo na tem mestu: Mi, Tvoji sodobniki, znamo ceniti delo in zaslugę. Bodočnost bo šele pokazala uspeh Tvojega dela in napora! Gotovo pa je, da si ohranilo zanamci Tvoje ime v spominu, kot je imamo mi, Tvoji sorodci, v največjem spoštovanju!

Pod vodstvom profesorja dr. Medveda pa je pričel tudi boj za slovensko, narodno šolstvo v vso odločnostjo. Danes imajo vsaj naše deklice preskrbljen šolski uk v materinščini, dočim je že za najbližjo bodočnost preskrbljeno za otroke slovenskih staršev v Studencih tik Maribora. Studencem pa ima slediti še sam Maribor, ki dobi istotako slovensko narodno šolo, za katero so predpriprave tudi že v teku. Z odločitvijo predsedništva pa profesor dr. Ant. Medved nikakor ni prenehal z delom v podružnici, pač pa se še danes posveča njenemu delovanju z vso vneto. Vernega in marljivega naslednika si je našla podružnica za prof. dr. Ant. Medvedom v gimnazijskem profesorju dr. Dolarju. Če kje v našem društvu in družabnem

življenju, se je baš tu pokazala srečna roka v izbiranju vodilnih mož. Ni lahko nadaljevati tako obsežno delo, kot se je zasnovovalo pod prof. dr. Medvedom, a vse kaže, da sme podružnica svojem sedanemu predsedniku zaupati v polni meri, kajti delo napreduje na vsej črti in to — je najboljši in najlepši dokaz!

Nehvaležnost pa bi bila, pozabiti na vse one, ki so istotako z vsemi močmi na delu za povzdigo in nadaljni procvit podružnice. Hvala ne gre le predsedniku — sedanjemu in prejšnjemu — marveč tudi odbornikom, članom in prijateljem podružnice! Med odborniki naj bo dr. Rosini, dr. Medvedu in g. J. Voglarju v prvi vrsti. V dr. Rosini ima podružnica vedno čuječega pravnega zastopnika, v g. Voglarju pa neumornega, vedno marljivega blagajničarja, o katerem bi si le želeli, da nam ostane zvest še nebroj let! Z njim bi zgubila podružnica eno svojih najmočnejših opor. Čast pa gre tudi ostalim odbornikom, od katerih vidimo vsega na svojem mestu.

V boju za svoje narodne ideale pa moška podružnica nikakor ni osamljena. Kot zvesta in marljiva družica ji stoji ob strani ženska podružnica, ki se od leta do leta bolj razvija in s svojo poštrevovalnostjo bodri vedno iznova. Tudi mlada železničarska podružnica dobro uspeva in upati je, da že v najkrajšem času pokaže, kako potrebna je bila. Obe pa sta nastali iz moške podružnice, iz nje je izšla inicijativa. Kaj pa se to pravi, ve le tisti, ki živijo med mariborskimi Slovenci in oni, ki ve, kako ljut in težak je boj mariborskih Slovencev nasproti dednemu sovragu Slovenstva.

Doba petindvajset let pomeni za moško podružnico dobo petindvajsetletnega neumornega dela v blagor in procvit mariborskega Slovenstva. S ponosom se lahko jutri, dne 15. junija, ozirajo vsi Slovenci širom domovine na Maribor. V zgodovini našega naroda nimamo baš mnogo svetlih trenotkov, a eden takih je gotovo jutrišnji dan, saj je usoda našega naroda hotela, da pomeni Maribor za Slovenstvo severno stražo. Kolikor je še bilo navalov, toliko jih je udarilo — skoro brez izjeme — najpreje nanj in na ono manjšino, ki ne biva le v njem za to, da narodno čuti, marveč, da tudi narodno dela. Ob to manjšino se je valovje od nekaj zaganjalo in se boje tudi še v naprej. Dokler pa bo stala tankaj na straži le še peščica, preveta onega duha, kot je sedanja manjšina mariborskih Slovencev v podružnici in podružnicah D. C. M., je nemstvo z vsemi svojimi prodirajočimi silami neprestano ovirano, le-te popolnoma izkoristiti. Čim pa ostanemo obe že omenjeni novi trdnjavi mariborskim Slovincem, je opravičeno upanje, da bo prihodnja petdesetletnica videla v Mariboru čisto novo situacijo. Takrat bo mariborsko Slovenstvo mogočen faktor, preko katerega vse negativstvo in vsa izprižena kri ravno tako ne bo mogla, kot to ne more preko Slovencev v Trstu.

V hvaležnih slovenskih srcih pa bo ob spominu predhodnega dela ostal mogočen slavošpev njim, ki jih bo morda že davno krilla hladna gruda, o katerih pa bodo pričala dela, dela, ki jih tudi najzlobnejši narodni boji ne bodo zamogli odstraniti in izbrisati...

Dnevni pregled.

Liberalni časnikarji še nimajo toliko dostojnosti, da bi ne napadali uradnikov, ki so pri sporu najmanj prizadeži. To je pač žalosten dokaz olike. Ako bomo iskali »svinjarji«, ne bo treba iti daleč od gospoda, ki je napisal notico v »Slov. Narodu«. In taki možje govore: clara pacta? Se bomo še videli!

Dr. I. L.

»Slov. Narod« se v nas zaletuje, češ, da smo rekli, da je dr. Triller podkupljen. Zaradi tega prinašamo še enkrat, kar je pisal »Dan«: »Nam se že danes po vsi pravici vsiljuje misel, odnosno vprašanje: Gospoda, koliko pa boste prešli za svojo najnovejšo galantnost.« — Prosimo: Kje se tu pravi, da je bil dr. Triller podkupljen? — Vprašanje je vendar, kaj bo od tega imela stranka?

»Narod« preti — preti z vsem mogočem, s tožbami in z drugimi forumi. Ker pa so mu uredniki »Dneva« premalo — proti »Tiskarni«. Iz tega naša javnost lahko vidi, koliko je vredna t. zv. naprednost, ako se upa povedati o naprednosti nekoliko resnice!

Nekateri strelci grozno napačno streljajo. — Ker menda krivo vidijo — drugi pa nalašč merijo čez cili, ker bi radi zadeli to, kar jim je bolj na poti nego navaden cilj. Tako se je »Slov. Narod« zopet zaletel v »Učiteljsko Tiskarno« prav po nepotrebnem. Vemo, da mu ni ljubo — ampak toliko bi bili gospodje lahko prijazni,

da bi se ne zaletavali v zavod, kakor se tudi mi ne zaletujemo v »Narodno Tiskarno«. — »Dan« je zase neodvisen dnevnik in kot tak je odprt vsem, da povedo svoje mnenje. Tiskarna za liberalne grehe ne more biti odgovorna, vedni napadi pa so le znak nepotrebnosti zavisti.

Ali je oseba nedostojnost dolžnost funkcionarja liberalne stranke. »Slovenec« je hotel na vsak način pokazati korak dr. Trillerja v najlepši luči in vprašuje sedaj, če je oseba nedostojnost dolžnost funkcionarja nar. napr. stranke oz. ali je dostojno za funkcionarja napredne stranke, da glasuje proti zaupnici dež. glavarja, tudi če ta slavi svoj jubilej. — To si upa spraševati organ one stranke, ki je proglasil proti političnemu nasprotniku brezobziren bojkot!! Klerikalci naj govore o dostojnosti. Vprašamo: Kaj bi se zgodilo s klerikalcem, ki bi si upal glasovati za napredni predlog? Vrgli bi ga takoj ven. — Kaka »osebna dostojnost« je n. pr. to, ako klerikalni odbornik kljub svojem boljsemu prepričanju mora glasovati proti imenovanju poštenega učitelja, ker ta slučajno ni Slomškar? Kje je dostojnost? Kje je tista klerikalna dostojnost, po kateri bi se glasovalo za zaupnico kakemu naprednjaku? Ako bi bil dr. Triller glasoval proti zaupnici, bi s tem — posebno v sedanjih časih ne storil nič nedostojnega! Imel je dovolj vzrokov, da bi glasoval proti — in vsi bi ga lahko imeli za dostojnega človeka. — Klerikalci naj najpreje sami sebe, pouče dostojnosti — to je gotovo lepa lastnost v pol. življenju, ampak pri naših klerikalcih se je ne bomo naučili.

Ni kompetentno preprečiti izstradanja kranjskega ljudskošolskega učiteljstva, ki je tako značajno, da ne proda svojega najsvetejšega: svoje vesti in prepričanja terorizmu deželne odbora. Napredno učiteljstvo, samo značajno, vzgaja značajne državljane — za to pa dobiva le brce ne le od dežele temveč tudi od države. Tudi upravno sodišče ni dovolilo, da bi se onim ljubljanskim učiteljem, ki jih je klerikalno mogotstvo deželne odbora krivično prešlo, dobilo podporo stolnega mesta Ljubljane, Torej: ne le, da nam se ne da kravro zaslužne podpore, tudi onega, ki nam jo hoče nakloniti, tudi onega se ovira, tudi onemu se prepove podpirati značajno učiteljstvo, ki ceni svojo vest in svoje prepričanje. Življensko eksistenco ogrožujoče stradanje naprednega učiteljstva preprečiti je nedovoljeno — tako je razsodilo upravno sodišče. Napram Alancu gojiti humanost je čln za katerega te čaka zaslužni križec, napram značajne državljanke vzgajajočemu slovenskemu učitelju gojiti človekoljubje je — prepovedano.

Slabe dovjete si je dovolil včeraj »Slov. Narod«, ko piše: Kmečko pisarno narodno-napredne stranke vodil je dosedaj dr. Triller, in sicer čisto brezplačno. Čujemo, da se Učiteljska tiskarna z vso vneto poteguje, da dobi to dobičkanosno podjetje v svoje roke. — Hvala lepa — prepuščamo jo Narodni tiskarni. — Dalje: Predsedstvo »Domovine« je vsled Trillerjevega odstopa izpraznjeno. Pri »Dnevu« se že med sabo tepo, kdo si pribori to mesto. Srečni dijaki! — Tudi to mesto iz srca privoščimo onim pri »Slov. Narodu«. (Op. »Domovina« je podporno, nepolitično društvo.)

Kakor se vidi so se »vici« iz sobotnega »kotička za zabavo« včeraj v »Slov. Narodu« preselili med prve dnevnice vesti.

Hinavci brez primere so naši klerikalci, na Dunaju pasje ponižni kadar se gre za važne stvari in se ne strašijo niti izdajalstva, če jim nese; doma pa kažejo radikalnost in bobnajo dobremu slovenskemu ljudstvu s »Slovinci proti vladi«. To kar se je te dni zgodilo v parlamentu je škandal prve vrste. Iz Dunaja se poroča »Slov. Narodu«: »Kar se je sročilo v proračunskem odseku, to prekaša vse meje. Silni slov.-hrvaški »opozicionalci« Susteršičevega kluba so bili predlagali prehod na dnevni red preko proračunskega vizorija in dr. Verstovšek je stavil resolucijski predlog, ki izroka justičnemu ministru Hochenburgerju, temu največjemu nasprotniku in zatiralcu vsega kar je slovensko, nezaupnico. Prvega predloga seveda ni smatrali resnim. Glede nezaupnice pa je bila situacija silno ugodna. Delovanje Hochenburgerjevo izjiva v vseh slovenskih strankah čimdalje več ogorčenja, njegovo reakcionarno postopanje pa vzbujala tudi med Nemci vedno ostrejši odpor. V budgetnem odseku so pričela zaupna pogajanja, ki so dognala, da je večina odseka za nezaupnico, ozi. se ji vsaj ne protivi. Natančno je bilo izračunjeno, da bo Verstovškov predlog sprejel. Poljaki so obljubili, da se absentirajo, socialni demokrati, Rusini, nekateri dunajski liberalni Nemci, vsi Čehi in Jugoslavlani bi bili glasovali za nezaupnico in Hochenburgerjev stolec,

ki se že doigo maje, bi se bil morda na mah podrł. Čim pa je videl dr. Verstovšek, da bo nezaupnica prodrła — kaj menite, da je ta veliki bojevnik za pravice slovenskega naroda, ki je še pred par dnevi obešal Hochenbergerja na svetilnik, storil? Umaknil je svojo resolucijo in sicer tako, da niso imeli drugi slovenski poslanci niti časa jo prevzeti za svojo! To se je zgodilo v parlamentu. Ni samo dovolj, da nas avstrijska vlada zatira: pred celim svetom nas sramote klerikalni veljaki in nas postavljajo v luč, da izgledajo Slovenci kot breznačajnejši, korumpirani podkupljeni. In pred takšnim naj bi imel kdo spoštovanje?! Res lepe voditelje ima slovenski narod in lepe zastopnike. Pa še ne spregleda — temveč koplje sam sebi grob.

Opozicionalnost soc. demokracije je trdna samo tako dolgo dokler taiste ni treba izvajati napram italijanskim liberalcem. Pred temi pa pade opozicionalnost socialistična ponižno v prah in se tam povaja, kjer je hodil buržoa ter se spremeni v opozicionalnost proti slovenski opoziciji — tako uči nastop ital. socialistov v Trstu.

Ogrski ministrski predsednik Tisza je razvil svoj program in ta je: zatreči z vso silo težnje manjših narodov na Ogrskem, zato, da se ohrani neoskrunjena hegemonija madžarstva. Glej ga šmenta: Ali ni bilo mar madžarstvo oskrunjeno s tem, da mu je stal na čelu: največji goljuf sveta?

Slavnostna otvoritev »Gasilskega doma« v Zagorju ob Savi, se boje vršila v nedeljo dne 27. malega srpana t. l. »Prostovoljno gasilno društvo« prosi tem potom vsa bratska društva, da naj se blagohotno ozirajo na našo slavnost, ter ne priredijo omenjeni dan nobene slavnosti. Naše gasilno društvo je eno skoraj med najmlajšimi društvi na Kranjskem in v tem kratkem času smo si z vsostransko poštrevovalnostjo že sezidali svoj lastni »Dom« s stolpom vred. Da se boje slavnostna otvoritev tem častnejše vršila apeliramo na vsa bratska društva, da pohite 27. malega srpana v Zagorje. Zveze so jako ugodne, glede prihoda ali odhoda. Natančnejši vzpored bomo v kratkem priobčili. Na pomoč! Odbor.

Razredna loterija. Skoro so končane priprave za uvedbo razredne loterije, katere je bila nedavno sankcionirana in se bo prvo žrebanje vršilo že v mesecu novembru t. l. Prva loterija v novembru sestoji iz 100.000 srečk s 50.000 dobitki, je razdeljena v pet razredov in prosta vsakega davka ali odbitka. V vsakem prvih štirih razredov bo izžrebano 2500 dobitkov, med tem ko bo v petem, t. j. v glavnem razredu izžrebanih ostalih 40.000 dobitkov. Od vseh vplačil je namenjenih 75 odstotkov za dobitke t. j. K 14.250.000; in sicer K 347.000 v prvem razredu, K 488.000 v drugem razredu, K 679.200 v tretjem razredu, K 860.000 v četrtem razredu, in K 11.875.200 v petem razredu. Glavni dobitki prvih štirih razredov znašajo K 60.000, 70.000, 80.000, in 100.000. Oni petega razreda pa od K 300.000 do K 500.000. Razen tega je dodan petemu razredu še en dobitek v znesku K 700.000, kateri pripade oni srečki, katere je zadnja dobila najmanj K 2000. Tu odločuje žreb, kateremu izmed najvišjih dobitkov, (med K 2000 in K 300.000) izžrebanih v petem razredu ima pripasti ta dopolnilni dobitek. Majmanjši dobitki znašajo v vseh razredih K 80, 120, 160, in 200. Vsak razred šteje 100.000 srečk, opremljenih s tekočimi številkami od 1 do 100.000. V vseh razredih se bo izdajalo: celo četrtinke in osminke srečk. Njih cena je za vsako žrebanje K 40, oziroma K 10, in K 5. Cene so veljavne za 2., 3., 4. in 5. razred, v kolikor more kupec dokazati, da je kot posestnik srečke prejšnjega razreda tudi sodeloval v prejšnjem razredu. Kdor hoče kupiti srečke po žrebanju prvega razreda, mora doplačati vse one zneske, kateri odpadejo na prejšnje razrede. Srečke, izžrebane v enem prvih štirih razredov ne sodelujejo pri igri v petem razredu. Dobitki se bodo izplačevali, kakor že navedeno, brez vsakega davka ali odbitka; če dobitke presega K 2000 pri glavnem ravnateljstvu državnih loterij, ako pa ne dosega K 2000 pri uradu, kateri je naveden na srečki. Vsi, ki se zanimajo za to loterijo, naj se obrnejo direktno na Jadransko banko v Trstu, ali pa na kako njenih podružnic, kjer se lahko že sedaj prijavijo za nakup srečk in kjer tudi dobi pravočasno vsa tozadevna pojasnila.

Redka sreča. Državna srečka od leta 1864., serija 1633, št. 7, kupljena pri Jadranski banki in Trstu in

istotam deponirana, je bila 1. t. m. izžrebana z glavnim dobitkom od K 300.000, kateri znesek se je imejeliti srečke takoj izplačal. Oziraje se na novo uvedeno državno razredno loterijo, katere prične delovati dne 1. novembra t. l. in o kateri smo že na drugem mestu današnje številke lista poročali, opozarjamo naše cenj. čitatelje, da Jadranska banka v Trstu, kakor tudi vse njene podružnice že danes sprejemajo prijavo za nakup teh srečk, pri katerih želimo našim cenj. čitateljem isto srečo, kakor pri gori omenjeni državni srečki od leta 1864.

Iz naredbe ministrstva za javna dela z dne 7. maja 1913 glede civilnih tehnikov. § 1. Razdelitev in naslov. Po državni avtorizirani privatni tehniki, v bodoče imenovani v skupnem civilni tehniki, se dele v nasledne kategorije: a) civilne inženirije za gradbenstvo cest, mostove, železnice, in druge podobne stavbe; b) civilne inženirije za arhitekturo in stavbenstvo; c) civilne inženirije za strojništvo; d) civilne inženirije za elektrotehniko; e) civilne inženirije za ladjedelstvo in ladijsko strojstvo; f) civilne inženirije za kulturno tehniko talne melioracije, vodne in cestne zgradbe; g) civilne inženirije za žužmarstvo; h) civilne inženirije za tehnično kemijo; i) civilne zemljemerce. Po potrebi, zlasti v slučaju nadaljnjih izpolnitvev študijske organizacije visokih šol tehničnih smeri, se bo povzročilo z naredbo, po zaslišanju inženirskih komor izpremembo pričujočih kategorij, eventualno njihova označba, ali vpeljalo nove kategorije civilnih tehnikov.

Tržaška inženirska komora. Naredba ministrstva za javna dela z dne 14. maja 1913 (XXXIX. kos. 87), ki tolmači zakon o inženirskih komorah z dne 7. aprila 1913, določuje v § 1., da se ustanavlja za kronovine: Dalmacija, Kranjsko, Istro, Gorjske in Gradiščansko ter Trst; dokler si te dežele ne osnujejo svojih komor. skupna inženirska komora s sedežem v Trstu. Komorno načelstvo obstoja iz 9 članov in 4 namestnikov. Za volitev se razdeli komora v 3 nacionalne sekcije: italijansko, slovensko in nemško. Vlada bo pozvala vse civilne tehnike, da se tekom 14 dni izrečejo, kateri sekciji hočejo pripadati. Poznejše menjave volilne sekcije niso dovoljene. Za volitve za prvih 6 let se določuje, da voli italijanska sekcija 5 članov načelstva in 2 namestnika, slovenska 2 člana in 1 namestnika in nemška istotako 2 člana in 1 namestnika. Po 6 letih bo ministrstvo, ako se že preje ne razdeli komorno okrožje, izdalo nova določila o volilnih sekcijah. Vsaka volilna sekcija voli njej določene funkcionarje in celote komornih članov. Revizorje in njih namestnike volijo vsi člani skupno. Voljeni morajo pripadati različnim strokovnim kategorijam. Voli se lahko tudi pismeno, to pa velja samo za člane, ki ne stanejo v Trstu. Take glasovnice je pošiljati v zaprti kuverti, ki mora biti označena z uradno štampljivo dotičnega tehnika, namestništva v Trst do en dan pred volitvami. Namestništvo odda na dan volitve zaprte glasovnice predsedniku skupščine. Nadomestovanje pri volitvah ni dovoljeno. Skupina voli le tedaj samostojno, ako je pri volitvah zastopanih vsaj ena četrtina vseh glasov (glasovnic)! Sicer voli celota, toda samo člane dotične sekcije, ki ni dovoli zastopana. Načelništvo voli iz svoje srede predsednika in prvega in drugega podpredsednika. Ti trije funkcionarji morajo pripadati različnim volilnim sekcijam. Izvzemši volitve, postopa komora enotno. Ako fungira kot častni ali disciplinarni sod. predsednik ali podpredsednik iz dotične nacionalne skupine, Tržaško namestništvo je bojda ukrenilo vse potrebno, da se prve volitve čimpreje izvrše in komora konstituira.

Tatvina. Posestnikovemu sinu Jerneju Novaku iz Male Ligonje pri Vrhniki je pred nekaj dnevi neznan storilec ukradel iz nezaklenjene podstrešne sobice denarnico, v kateri je bilo 82 kron denarja. Na sumu tatvine je bil takoj neki sobni slikar, katerega je orožništvo aretiralo v Sent Juriju in ga izročilo okrajnemu sodišču v Ljubljani.

Aretacija dolgo iskanega postopača. Pretekli terek je aretiralo orožništvo na Grosupljem pomožnega delavca Ivana Jazbeca, katerega je že od leta 1910. zasledovala tiralič, katero je izdalo okrajno sodišče v Podkloštru. Jazbeca, ki je doma iz Sv. Križa pri Kranju, je orožništvo izročilo okrajnemu sodišču v Ljubljani.

Tatvina premoga. V drugi polovici meseca maja t. l. so doslej ne-

Danteja božanstvena komedija „Pekel“

Ta največji kinematografski senzacijelni umotvor se bo predvajal samo 4 dni. Od danes do ponedeljka 16. junija v »KINO IDEAL«. Zvršane cene vsled visokih nabavnih stroškov. Predstave 3-4½, 4½-6, 6-7½, 7½-9, 9-10½. Zadnje predstave na prostem. Šolskim otrokom dostopni dovoljen!

Deželnozborske volitve v Trstu.

DEMONSTRACIJE.

Trst, 13. junija. Laški razgrajati, ki so bili v pretečeni noči tepeni, ker so hoteli Slovence pri plakiriranju volilnih plakatov po mestu ovirati in so mazali njih plakate, so bili še včeraj, do polnoči zelo razburjeni. Pred Chiozzo so se zbirali že na podvečer in se pripravljali, da pojdijo demonstrirati pred »Narodni Dom«. Mazzinijanski mlečnozobeži so kričali in svojo kulturo kazali s psovskimi »ščavi«. Pred »Narodnim Domom« je bila zbrana precejšnja množica Slovencev, ki je mirno pričakovala italijanskih kulturonošcev. Policija, pomnožena z orožništvom je štirikrat razgnala z alarmom italijan, druhal pred Chiozzo in je končno, ko še ni bilo miru, izpraznila kavarno in jo ukazala zapreti. Nato je razgnala tudi Slovence pred »Balkanom«. Do večjih spopadov ni prišlo, ker je ob polnoči pričela burja in padati dež. — Dasi je policija zelo korektno nastopala, bi bilo želeli, da pred »Narodni Dom« pošlje v prihodnje vsaj načelnike straž, ki znajo tudi slovensko, ker izgleda to zelo izzivajoče, če pomirjuje Slovence v italijanskem jeziku.

Izid volitev v tretjem volilnem razredu.

Trst, 13. junija. Volilna borba v tem razredu, dasi nič manj važna od četrtega razreda, je bila le mirnejša od onega. V četrtem razredu smo merili na kvantiteto, v tretjem in v drugem razredu pa merijo Slovinci tudi kvaliteto svoje politične moči. Vendar tudi v teh razredih Slovinci napredujejo, ker se vrši še vedno naraščajoče koloniziranje slovenskih volilcev za te okraje: obrtnikov, trgovcev in uradnikov. Kandidate so postavile razen Nemcev vse politične stranke; Nemci podpirajo laške nacionalce.

Društva.

Politično društvo »Vodnik« v Spodnji Šiški priredi v soboto, dne 14. junija 1913 zvečer ob 8. uri v salonu pri Kankertu v Spodnji Šiški javen ljudski shod. Na dnevnem redu so važne občinske zadeve. Na shodu govori ljubljanski župan g. dr. Ivan Tavčar. Šiskarji! Udeležite se shoda polnočestvilno! Odbor.

Telovadno društvo Sokol v Štepanju vasi priredi v nedeljo, 15. junija, II. javno telovadbo na krasnem, obširnem vrtu brata Antona Novaka. Mlado društvo, ki se zaveda svoje naloge in je potrebno podpore, hoče v nedeljo pokazati, koliko je napredovalo v tem letu. Na sporedu so proste vaje naraščajo, proste vaje članstva za leto 1913 in orodna telovadba članstva. Nato se vrši velika ljudska veselica. Njen program je jako obširen; paviljoni za cvetlice, slaščice in turška kavarna. Šaljiva loterija, šaljiva pošta in petje. Plešišče je na prostem. Igra »Mestna društvena godba«, ki jo tvorijo člani »Slov. Filharmonije«. Začetek ob 3. uri popoldne. Br. Novak bo postregel cenj. goste z izvrstno pijačo in okusnimi jedili, da bo vsakdo prav zadovoljen. Vabimo tem potom vse prijatelje Sokolstva, da pohite v nedeljo v prijazno Štepanjo vas ter izkažejo svoje simpatije našemu društvu. Predvsem pričakujemo obilne udeležbe iz Ljubljane, saj je dolžnost Ljubljancev, podpirati napredno okolico. Na zdar!

Proslava 25letnice obstoja novomeškega »Sokola«. Dne 10. avgusta t. l. proslavi novomeški »Sokol« svojo četrto stoletnico, združeno z zveznim zletom in župnim zletom v Novem mestu. Ker naj bi bilo to slavje najlepši narodni praznik in manifestacija sokolske misli, se bratska društva ujudno prosijo, da se ozirajo na to prireditve, ter se je v čim častnejšem številu udeležijo. Na zdar! Odbor.

Telovadno društvo »Sokol« v Komnu priredi v nedeljo dne 15. junija 1913. poletno veselico na dvorišču »Vinarskega društva v Komnu. Po veselici ples. Med vsopredom in pri plesu svira godba iz Proseka. Začetek veselice točno ob 4. uri pop. Odbor.

Pevsko društvo »Zvon« v Smartnem pri Litji priredi 6. julija »godno veselico« z raznovrstnim vsopredom, kateri se objavi pozneje. Sosednja društva se prosijo, da se ozirajo pri svojih prireditvah na ta dan. Odbor.

Slovensko akad. društvo »Ilirija« v Pragi. Prvi redni občni zbor slov. akad. društva »Ilirija« v Pragi se vrši dne 14. junija 1913 ob 8. uri zvečer v prostorih »Narodnega doma« na Vinogradih. Slovanski gostje dobrodošli.

Trst 13. junija. Izid volitev v tretjem razredu je sledeč:

Prvi okraj: Slovenci: Dr. Slavik 157, Kovač 49; socialisti: Blazizca 127, Perez 126; italijanski nacionalci: Lucatelli 349, Nordio 349.

Drugi okraj: Slovenci: Ivanišević 15; socialisti: Doff-Sotta 94; italijanski nacionalci: Carmelich 250.

Tretji okraj: Slovenci: Pintar 159, Rybář 171, Slavik 166; socialisti: Brattina 99, Giacomini 98, Podgornik 94; italijanski nacionalci: Chiaruttini 546, Liebmann 550, Rutter 544.

Četrti okraj: Slovenci: Kravos 149, Muha 149, Černe 149, Rybář 149; socialisti: Errat 139, Nascigera 139, Puecher 139, Suber 139; italijanski nacionalci: Morpurgo 749, Rodella 748, Savorgan 747, Vidacovich 748.

Peti okraj: Slovenci: Cotič 109, Gullč 109, Kotnik 109, Willan 112; socialisti: Caligaris 326, Paulich 326, Ritosca 327, Senigaglia 331; italijanski nacionalci: Ara 1041, Baladini 1031, Fiamin 1038, Presel 1038.

Šesti okraj: Slovenci: Štancar 168, Willan 168; socialisti: Cerniutz 528, Simoneta 514; italijanski nacionalci: Rizzardi 391, Scampichio 391.

Rezultat.

Trst, 13. junija. Socialisti so v ožji volitvi z italijanskimi nacionalci v VI. okraju, Italijanski nacionalci so zmagali v I., II., III., IV., in V. okraju. Slovinci so tudi v tem volilnem razredu dobro napredovali in so z izidom za sedaj lahko zadovoljni.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Gotovega ni ničesar.

ODGOVOR KRALJA CARJU.

Belgrad, 13. junija. V odgovoru kralja Petra na carjevo brzojavko se opozarja na to, da se Srbija ne more odpraviti desnemu bregu Vardara.

BURNA SEJA V SKUPŠTINI.

Belgrad, 13. junija. Danes je v skupščini odgovoril ministrski predsednik Pašić na interpelacijo mladoradikalca Boskovića in naprednjaka Marinkovića sledeče:

Dosedaj še veslele niso izvedle pri balkanskih državah demarše glede demobilizacije, toda napovedana je že. Glede srbsko-bolgarskega spora je izjavil Pašić, da stoji srbska vlada slej kot prej na stališču znane resolucije, ki je bila sprejeta v skupščini. Ako bi se pojavila potreba, spremeni znano stališče one resolucije, storila bi vlada to le v sporazumu s skupščino. Mladoradikalca Bosković je izjavil: Odgovor min. predsednika Pašića na interpelacijo je nezadovoljiv. Stališče je sicer ostalo neizpremenjeno, toda vladi manjka energije in odločnosti. Le pomislimo: njena nota glede revizije zavezniške pogodbe poslana Bolgariji je ostala 20 dni brez odgovora. Ravno tako je ostalo brez odgovora vprašanje glede šestanka min. predsednikov. In bati se je, da ostane brez odgovora tudi najnovejša nota, ki se tiče demobilizacije. Da Srbija ni izzivalna, to vendar dovolj jasno dokazuje dejstvo, da srbska armada, ki je nastanjena v svrhu vodstva srbskih interesov na desnem bregu Vardara v vseh dolgih mesecih ni zagrešila tudi enega izpada ne, med tem, ko so jih bolgarske pozicije zagrešile prav mnogo. Cilj srbske politike ne sme biti le ohranitev evropskih simpatij, temveč predvsem obramba vitalnih interesov srbskega naroda. V aneksijski krizi se je morala Srbija pomiriti s simpatijami, toda sedaj ne more biti s tem zadovoljna. Vlada naj se podviza. Nihče ni opravičen žrtvovati življenjske interese in jih zaupati tujim rokam. (Soc. dem. Torej malo nezaupanja na ruskega carja. Odo-bravanje na levi.) Naprednjak Marinković: Odgovor na telegram kaže, da so srbske zadeve prešle v tuje srbske roke; zopet naj bo o srbskih interesih odločeno pri tujcih, kakor se je to že tolikokrat zgodilo. Marinković nadaljuje: Vlada se nahaja v strašnem položaju in zato je

konsko dvojico Maggi mrtvo na njenih posteljah. Kakor se sodi, sta se zakonska prostovoljno poslovila od sveta. On je bil nečak znanega izumitelja juhne dišave »Maggi« in je bil star dvainštirideset let.

Million frankov za Rembrandtovo sliko. Dne 9. junija se je prodala na javni dražbi v Parizu Rembrandtova slika »Bethsabe« za en milijon frankov. Prva ponudba je bila 100.000 frankov. Nato se je cena silno hitro dvigala in to v jako visokih zneskih, dokler ni dosegla višine enega milijona. Leta 1871. se je prodala omenjena slika v Parizu za 1200 frankov.

Samokres v oblasti blaznika. Kakor se iz Solnograda poroča, je dne 11. t. m. delavec Andraška streljal z vojaškim samokresom in z lovsko puško na neko vdovo po nekem tamošnjem kovaču in na več delavcev, katere je dobil v neki gostilni. Dva delavca je smrtno nevarno ranil. Nato je izprožil iz samokresa še več strelcev, ki pa k sreči niso nikogar zadeli. Andraška, ki je najbrže slaboumen, so slednjič vendarle prišli in ga izročili sodišču.

Velik požar. Dne 12. t. m. je izbruhnil v Oberndorfu na Gorenjem Avstrijskem velik požar, ki je uničil šest poslopij. Vsled silnega vetra je bil celi okraj Oberndorf kakor tudi mesto Schwanenstadt, ki leži v neposredni bližini Oberndorfa v veliki nevarnosti, da pogori. Ogenj so slednjič vendarle pogasili.

Zopet smrtna avtomobilska nesreča. V Braderisu pri Feldkirchnu na Tirolskem je padel 12. t. m. neki avtomobil v potok Trutz. Ena oseba je bila na mestu mrtva, ena je bila težko ranjena.

Maščevalec zakonske nezvestobe. Kakor se iz Rima poroča, je dne 12. junija v cerkvi sv. Petra v Solmoni mestni uradnik Stoppa ustrelil župnika Martinija pred oltarjem. Stoppa je imel Martinija na sumu, da ima poslednji ljubavno razmerje z njegovo ženo. Ko je ustrelil župnika, je hitel domov, umoril je tudi svojo ženo in se je nato sam javil sodišču.

Skrivnostni umor. Večkratnega milijonarja Čadeva Kachona, ki je živel sam v svoji vili v Ligožu z veliko trumo služabnikov, so našli dne 12. t. m. zjutraj umorjenega na njegovih postelji. Vzroki zločina so skrivnostni, ker se je dognalo, da ne gre tu za roparski umor.

Ruski knez ubil ženo. »Morgenpost« poroča iz Kijeva, da je knez Svjatopolk Mirski dne 12. t. m. ubil svojo ženo, misleč, da ima dokaz o njeni nezvestobi. Ustrelil jo je v njeni spalnici, potem pa se je sam javil policiji.

Ljubljana.

— Letno poročilo mestnega tržnega nadzorstva za leto 1912. V preteklem letu je mestno tržno nadzorstvo v smislu službenega navodila in obstoječih zakonskih predpisov v prvi vrsti gledalo na zboljšanje tržnih razmer v Ljubljani, posvečujoč posebno pažnjo prometu z živili, potrebninami in drugim tržnim blagom.

Razen stalne dnevne revizije na tržnih prostorih je tekoma lanskega leta tržno nadzorstvo natančneje nadzorovalo: I. 166 obrtvališč in sicer: 35 specerijskih trgovin, 11 delikatesnih trgovin, 13 mokiarij in žitnih trgovin, 18 gostiln, kavarn in žganjarij, 3 slaščičarne, 2 drogerije, 45 mesarij, 3 izdelovalce klobas, 23 mlekarj, 9 pekarij in 4 zeljarije. Pri teh nadzorovanjih se je obrtnike opozarjalo na nedostatke ter jih poučevalo, kako ravnati z živili in drugimi potrebščinami v smislu zakona o živilih. Ob tej priliki se je odvzelo 14 različnih poskušanj, oziroma vzorcev n. pr. moka, koruza, rozine, kavin ekstrakt, tehnična, uteži in lijak, pekovska posoda in orodje, ruha za pokrivanje mesa, nogavica, s katero se je tlačilo zelje. II. Pri preiskavi mleka na ljubljanskih mitnicah se je odvzelo 58 vzorcev ter 5 vzorcev pri nadzorovanju mlekarj. Od teh se je poslalo 28 c. kr. splošnemu preizkuševališču za živila v Gradec ostalo se je preiskalo tukaj. Nesnažne, rjaste in okužene mlečne posode se je odvzelo 83 strankam in sicer 133 komadov, III. Zaplenilo se je na trgu in v prodajalnicah ali obrtvališčih naslednje: a) 173 kg 44 dkg mesa in mesnih izdelkov in sicer: sveže goveje meso, prekajeno svinjsko meso, različne klobase, telečje meso, goveji vampi, koštrunova pljuča, telečja pljuča, slanina, goveja jetra, koštrunova glava, koštrunova jetra, telečje ledice, prašičja jetra, prašičja pljuča in srce. b) 595 kg 50 dkg nezrelega in gnjilega sadja in sicer: jabolka, hruške in češplje. c) 230 kg 87 dkg neužitnih, gnjilih črvivih gob. d) 2 kosič. IV. Jajec se je preiskalo 11.292, izmed katerih je bilo pokvarjenih 80. V. Ovadb in poročil so tržni organi napravili 227 in sicer: 25 radi prekopovanja, 106 radi drugih prestopkov tržnega reda, 19 radi

znani storilci odnesli s postaje Sent Peter devet vreč premoga v skupni vrednosti 36 kron.

Nesreča. 21letni železniški delavec Anton Krainer iz Tolmina je poplaval dne 7. t. m. v neki gostilni v Lazih. Okrog 11. ure ponoči je zapustil gostilno in je šel proti Uršnim selom, kjer je stanoval. Medpotoma je vsled teme zgrešil pot in je taval po gozdu okrog. Nenadoma mu je zmanjkalo tal in Krainer je padel v neki štiri metre globok železniški presek. Pri tem si je zlomil desno stegno. Drugi dan nato so Krainerja našli in so ga morali takoj odpeljati v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandlo.

Napad. Preteklo nedeljo je poplaval hlapec Ivan Medja v neki gostilni v Rudniku. Kmalu sta se mu pridružila dva domača fanta, ki sta se začela z njim brez vzroka prepirati. Prepir ni imel nikakih posledic. Ko pa se je Medja napotil čez nekaj časa domov, sta ga oba fanta zasledovala, ga na cesti napadla, vrgla v neki jarek in ga začela pretepati. Medja je zadobil več poškodb na glavi in na desni roki.

Kadar gredo fantje v dekletom v vas. V eni izmed zadnjih noči sta pišala okrog ene ure ponoči dva fanta pod okno neke posestnikove hiške v Lučni. Dekle je spalo v čumnati na podstrešju. Ker se punca ni hotela oglasiti, je eden izmed fantov priskočil k zidu lestev, splezal je po nji navzgor in je hotel siloma vdreti skozi okno v čumnato. Dekle se je ustrašilo in je zbežalo iz čumnate. Na njeno mesto pa je prišla neka druga punca, ki je fanta s krepkimi in energičnimi besedami podila stran. Fant pa se na noben način ni hotel ugnati v kozji rog. To pa je punco tako razjezilo, da je zagrabila gnojne vile in je sunila z njimi fanta, da je štrbunknil z lestve na tla. Poškodoval se ni. Kmalu nato pa sta začela oba fanta hišo bombardirati s kamnjen. Bombardma je trajal dalj časa in tudi več kamnov je priletelo v čumnato. Zadelo niso k sreči nikogar.

Tatvina. Pretekli ponedeljek okrog 12. se je priplazil nekdo v kuhinjo gostilničarke Ivane Jager v Sent Vidu nad Ljubljano in je ukradel iz neke steklene omare usnjato torbico za denar, v kateri se je nahajalo petnajst kron in štirje ključki od blagajne. Oškodovana je videla storilca iti iz hiše, toda tatvino je opazila šele pozneje, ko je bil tat že bog v kje. Bil je okrog 50 let star, precej velik, oblečen je bil v rjavo obleko in pod suknjo je nosil belo beraško malho.

Vlom in tatvina. Pred nekaj dnevi — bilo je ponoči — je bilo vmlajeno v gostilno posestnika in gostilničarja Antona Pezdiča v Posavcu pri Kropi. Tatje so ukradli puško dvocevko z znamko firme »A. Antonitsch, Ferlach«, poleg tega neki predal, v katerem je bilo 50 K, gramofon in več škatelj cigaret. Predal so pustili izpraznjen ne daleč od mesta tatvine. Tudi gramofon so vrgli proč v neko grmovje. Kakor se sodi, so bili tatovi čigani.

Velika železniška nesreča. Kakor se iz Prage poroča, se je dne 10. t. m. pripetila pri postaji Lutice na Češkem velika železniška nesreča. Vlak št. 777 je skočil okrog šestih zvečer s tira. Deset voz je bilo popolnoma razdejanih. Vlakovodja Fabian je bil na mestu mrtve, manipulant Parbas smrtno nevarno in strojevodja Novotny težko ranjen. Promet je bil ustavljen skoro dvanaest ur.

Učiteljski umoril radi slabih klasifikacij svojega profesorja. Na moškem učiteljskem v Lvovu je dne 11. t. m. 18letni učenec Elija Dzegala ustrelil profesorja poljske literature dr. Karola Gutkovskega, ker ga je ta baje sekiral. Učenec Dzegala je priznal preiskoval, sodniku, da je sklenil že pretekli petek, da ustrelji profesorja, ker ga je slabo klasificiral. Strel iz brovinja je zadell profesorja Gutkovskega zadaj na glavi. Dzegala je nato sprožil še več strelcev na padajočega profesorja. Profesorja so odnesli najprej v ravnateljevo pisarno, kjer je kmalu umrl. Deželni šolski svet je uvedel čepiskavo. Kakor poročajo poljski časopisi ima umor ruženskega študenta Dzegale politično ozadje.

Velika avtomobilska nesreča. V bližini Tešina je zadel dne 11. t. m. avtomobil tovarnarja Höniga, ki ga je sam vodil, vsled megle ob cestni kanton. Hönig je zadobil tako težke poškodbe na glavi, da je bil na mestu mrtve. Neki tovarnar, ki se je vozil skupno s Hönigom v avtomobilu, si je zlomil obe nogi.

Zopet nesreča na gorah. Kakor se iz Ischla poroča, je dne 10. t. m. šel 18letni Karol Gössinger, ki se je zdravil v tamošnjem kopališču že šest tednov na gorovje Redtenbach in je padel tam raz neko skalo v brezdno. Bil je na mestu mrtve.

Samomor zakonske dvojice. Dne 10. junija t. l. so našli v Curihu za-

bristala na intervencijo carja. Toda skupština ne bo pripustila, da bi bila Srbija vodjena od Rusije. In predlaga resolucijo: Če bi že prišlo do posvetovanja radi obmejnega spora, tedaj naj ne bo predmet obravnave le spor, temveč cel kompleks vprašanj, ki se tičejo osvojenega ozemlja, tvorečega kondominijum Balkanske zveze. Pašić je odgovoril: Predgovorniki prihajajo na druge točke, ki niso predmet dnevnega reda. Vlada je delala vedno le srbsko politiko. Ozirni na Evropo in njene simpatije jo silijo k previdnosti. Če skupštini ni všeč, se celotna vlada takoj umakne in napravi prostor drugi vladi, ki bo sposobnejša voditi srbsko politiko.

REVOLUCIONARNA ZAROTA V CARIGRADU.

Carigrad, 13. junija. Najnovejše preiskave so dognale, da se gre pri umoru velikega vezirja za velik komplot, v katerega so zapleteni visokostojeci politiki. Dognalo se je, da se je atentata na velikega vezirja udeležilo več sto oseb. Kakor je znano, je moral avtomobil velikega vezirja radi nekega pogreba na ulici ustaviti. Sedaj je pa jasno, da je bil pogreb le fingiran in da v krsti ni bilo nobenega trupla. Udeleženci pogreba so bili vsi zarotniki. Tudi stranske ulice so bile v onem trenutku zasedene od zarotnikov. —

Naš novi roman!

Usode junakov našega tekočega romana se bližajo koncu. Naš prihodnji roman, ki

začne izhajati te dni

vzporedno z zadnjimi poglavji »V senci jezuita«, nas povede iz sive preteklosti bliže sedanjemu času, med žalost in veselje ljudi devetnajstega stoletja. Marsikaj se je izpremenilo od dobe Franca I., Ragastana, Žilete in Manfreda pa do teh dob, a človeško življenje ima ravno tako svoje strašne rane in pretresljive zapletitve. Naš novi roman se dotika najbridkejšega med njimi

in bo slikal v žarkih barvah nesrečo nezakonske matere in njenega otroka — sadu prepovedane ljubezni.

Priprosto dekle s strogim očtom na eni — potomec ošabne plemenitaške rodbine na drugi strani; nedolžno dete, ki se rodi iz njiju objema izgubi očeta preden ga je poznalo, mati mu umre v bedi in po manjkanju sredi najnežnejše mladosti; pusti ga samega v velikem mestu, kjer je toliko slabih in tako malo dobrih ljudi.

Ali je temu otroku ljubezni mogoča sreča? Ali mu je namenjena?

Tako se glasi vprašanje, ki si ga bodo zastavljali bralci našega od začetka do konca zanimivega romana

! Otrok ljubezni !

Hkrati pa bodo tudi sledili burnim dogodoljajem, ki so jih povzročili viharji

francosko-pruske vojne leta 1870—1871.

Roman »Otrok ljubezni« biča in slika z neizprosno resnicoljubnostjo vsa

nemška zverinstva za časa vojne med Nemčijo in Francijo

in kaže nečuvno početje teh »kulturnih« ljudi v kričajoči, a pravi luči, ki mora pognati vsakemu čutečemu človeku rdečico ogorčenja v obraz.

Da ne zamudite nobenega poglavja tega velezanimivega romana, naročite si »Dan« pravočasno, ozir. obnovite naročnino takoj! Opozorite svoje znance!! Citajte »Dan«!!

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Glasovirje, planine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljubljana-Glince 92.

Centenim obiskovalcem Trsta se priporoča prenočišče v hotelu H. Kosič, ulica Carradori št. 15. Cene nizke. — Skupno več dijakov, najnižja cena.

Hiša z vrtom in gostilno se prodaja. Naslov v »Prvi anončni pisarni«. 495—3

Simon Praprotnik

Jenkova ulica 7.

priporoča slavn. občinstvu svojo veliko zalogo ledenikov, vrtnih :: miz, stolov :: in sploh vsa v mizarstvo obrt spadajoča dela.

Delo solidno, zmerne cene, postrežba točna.

Ceniki se pošiljajo franco in zastoj.

Na izbiro pošilja tudi na deželo: Krasne

BLUZE

krila, kostume, nočne halje, perilo in vsako modno blago.

Solidna trdka:

M. Krištofič - Bučar

Ljubljana, Stari trg 9. Lastna hiša.

Neprekosljiva v

otroških oblekah

:: in krstni opravi, ::

Lasne kite

najfinejše kakovosti po 5, 7, 9 in 12 kron — vse vrste lasne podlage in mrežice — barva za lasje in brado „Neril“ po 2 in 4 K — toaletne potrebščine — lasulje, brade in druge potrebščine za maskiranje, vse po zelo zmernih cenah priporoča

Štefan Strmoli

brivec in lasničar

Ljubljana, Pod Trančo št. 1,

(vogal Mestnega in Starega trga).

Izdeluje vsa lasničarska dela solidno in okusno. Kupuje zmešane in rezane ženske lase.

FRAN KRAIGHER

krojaški mojster

Gosposka ulica števil. 5

se priporoča slavnemu občinstvu za naročila vsakovrstnih oblek po meri. — Inozemskega in domačega blaga večno na izbero. — Sprejema tudi izdelovanje oblek in popravila. — Cene zmerne. — Izdeluje vsakovrstne svetovno znane gume iz svil in blaga, trpežne tudi za eksport po morju. 229

Mednarodno spedijsko podjetje

R. RANZINGER, Ljubljana.

Ustanovljeno 1878.

Telefon števil. 60.

Podjetje za prevoznino ces. kr. priv. juž. železnice. — Carinska agentura c. kr. glavnega carinskega urada v Ljubljani. — Redni nabiralni promet na vse strani. — Reekspedija in skladišča. — Ekspresni promet obojev. — Transport in shranitev mobilja. — Agentura avstrijskega Lloydja.

Pisarna v mestu: Šelenburgova ulica 3. — Centrala in skladišče: Cesta na južno železnico 7. — Podružnica: Glavni carinski urad, južni kolodvor.

Otvoritev gostilne.

Slavnemu p. n. občinstvu vljudno naznanjava, da bova popolnoma na novo opremljeno, že staroznano gostilno

prej »pri Peklaju« v Novem Vodmatu števil. 61

v nedeljo, dne 15. junija t. l. otvorila.

Na razpolago bodo dobra, pristna vina iz Müllerjeve vinske kleti v Domžalah, kakor tudi mrzla in gorka jedila.

Točna in solidna postrežba. Naprednim društvom prostori na razpolago.

Za obilen obisk se toplo priporočata

Janko in Anica Krušič,

gost. in posestnik.

Del. glavnica:

K 8,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad K 1,000.000.

Stritarjeva ulica števil. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 3/4 %

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili.

Rezervni fond K 58,461,432/56. — Izplačane odškodnine in kapitalije K 123,257,695/77.

„SLAVIJA“ vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Vsa pojasnila daje

Generalno zastopstvo v Ljubljani

čigar pisarne so v lastni bančni hiši

Po velikosti druge vzajemne zavarovalnice naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

v Gosposki ulici št. 12.

Zavaruje poslopja in premoženje proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Pozor! Sprejema tudi zavarovanja proti vlomski tatvini pod zelo ugodnimi pogoji. — Zahtevajte prospekte!

Slovinci! Spominjajte se naše prekoristne Ciril in Metodove šolske družbe!

Za K 10.—

se dobi elegantni damski prašni mantelj ali pralni kostum.

Ravnatoko za 10.— listrastra ali pralna obleka za gospode. Od K 6.— naprej pristni panama klobuki do najfinejše vrste.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Izgotovljene obleke

površnike, pelerine za moške in dečke. Fine vrhne jopice, cele obleke (kostume) in posamezna krila za ženske v manufakturni in konfekcijski trgovini

„Pri Škofu“ v Ljubljani,

na vogalu Medene ulice in Pred Skofijo št. 3 (nasproti gostilne „Pri Sokolu“. — Podružnica trdnice R. Miklauc.

Velika izbira. — Stalne nizke cene.

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani

ima vedno v zalogi jako krasne

VZORCE ZA DIPLOME

za častne člane, častne občane i. t. d. po zelo nizkih cenah.

Preskrbi tudi okvirje.

Cenike franco in zastoj!

Pozornost vzbujajo nizke cene naših elegantnih in trpežnih **čevljev**

Tovarniška zaloga čevljev

znamka A. F. C. G. (Josip Hočevar.)

Ljubljana,

Stritarjeva ulica 6.

Velika izbira vsakovrstnega obuvanja za gospode, dame in otroke!

Največje podjetje te vrste v monarhiji. 130 lastnih prodajalen!